

Statsminister Kåre Willoch

INNLEGG I STORTINGET ONSDAG 25. MAI 1983
DEL 34 AV NATO'S FELLESFINANSIERTE INFRASTRUKTURPROGRAM
St. prp. nr. 83 (1982-83)

La meg først peke på at en eventuell stans i bevilgningene til fellesfinansierte forberedelser til eventuell modernisering av vestlige våpen ville representere et brudd med en klar norsk forpliktelse. Vi er forpliktet til å betale etter en internasjonal avtale inngått i Arbeiderpartiets regjeringstid. Beløpets størrelse er ikke avgjørende for vurderingen. Poenget er at hvis man først skulle begynne å bryte kontrakter i en forsvarsallianse, ville man svekke selve grunnlaget for den sikkerhet som alliansen skal gi.

Det fellesfinansierte infrastrukturprogram er dessuten også av meget stor direkte betydning for Norges forsvar og sikkerhet. Vårt land er en betydelig netto mottaker av slik støtte fra NATO. Også av denne grunn vil jeg advare meget sterkt mot å undergrave dette fellesfinansierte forsvarsprogrammet.

Arbeiderpartiet krever at man skal stanse alle forberedelser til eventuell vestlig utplassering av nye atomvåpen, som svar på den sovjetiske opprustning. Man kan lett forestille seg hva slags reell virkning det ville ha om forberedelsesarbeidene ble stanset. Disse tiltak er jo det viktigste ytre tegn på at NATO mener alvor med sitt vedtak om at Sovjet bare kan hindre nye våpen i vest ved å redusere sine egne styrker.

Det Arbeiderpartiet vil gjøre, er å ta bort et avgjørende tegn på at alliansen faktisk vil være i stand til å anskaffe nye våpen dersom Sovjetunionen ikke går med på en tilfredsstillende avtale. Et slikt forslag som Arbeiderpartiets ville derfor svekke grunnlaget for det vestlige forhandlingsopplegg.

Jeg minner om at Arbeiderpartiets formann, Gro Harlem Brundtland tidligere har hevdet at slik stans i forberedelsene ville ta bort presset mot Sovjetunionen, hvilket må bety at man dermed ville svekke mulighetene for å nå frem til en avtale.

Vi mener at denne innvending mot dette forslaget fremdeles har avgjørende vekt, og at et slikt vedtak dermed også ville svekke mulighetene for å oppnå reelle resultater i forhandlingene med Sovjetunionen.

Vi har ved flere anledninger understreket at forhandlingene i Gênevê nå går inn i en kritisk fase, som vil bestemme om vi skal få i stand reell nedrustning i Europa, eller om det samlede antall atomvåpen vil bli vesentlig økt. I denne situasjon er det særlig viktig at Vesten igjen kan samles om det vestlige forhandlingsopplegg i Gênevê. Det er bare en slik felles vestlig holdning som kan overbevise Sovjetunionen om at de nå må gi innrømmelser i forhandlingene.

Dersom Sovjet kan regne med splittelse i vest og dermed få inntrykk av at det på grunn av motstand i de vestlige land ikke under noen omstendighet vil bli utplassert noen nye vestlige våpen, vil jo Sovjetunionen ikke behøve å redusere sine atomstyrker. Vi kan da få det paradoksale resultat at motstanden mot nye atomvåpen i vest vil føre til at styrkene i øst ikke blir redusert. Splittelsen i vest, som Arbeiderpartiet medvirker energisk til, kan føre til at vi ikke får bort de nye sovjetiske raketter som har truet oss i seks år, og som kan nå oss på nesten like få minutter.

Spørsmålet om fortsatte forberedelser og norske bevilgninger til å oppfylle våre avtaleforpliktelser i denne henseende har jo allerede flere ganger vært behandlet i Stortinget, og Stortinget har hver gang sluttet opp om det syn som har hatt støtte av de tre seneste norske regjeringer. Det er derfor skuffende at disse spørsmål nu likevel tas opp til ny behandling enda en gang - og det akkurat i denne fasen. Dette initiativ

fra Arbeiderpartiet kan bare virke som en helt overflødig markering av den splittelse i vest som kan gi Sovjetunionen tro på at sovjetiske interesser vil være best tjent med at de ikke gir vesentlige innrømmelser - at Sovjetunionen ikke strekker seg under forhandlingene.

Det er særlig bemerkelsesverdig at Arbeiderpartiet fremmer dette forslag igjen akkurat nå - midt i en viktig sesjon under forhandlingene i Genève - med den risiko det innebærer for å stikke kjepper i hjulene for de vestlige forhandlere i en avgjørende fase.

Jeg har ellers merket meg enkelte bemerkninger også i denne debatt med kritikk av angivelige uttalelser fra min side om at Arbeiderpartiet går Sovjetunionens ærend. Jeg vil for ordens skyld gjenta at dette ikke er mitt uttrykk, og at jeg ikke har trukket Arbeiderpartiets motiver i tvil. Men jeg vil peke på som et faktum at Arbeiderpartiet ved flere anledninger har støttet sovjetiske forhandlingsstandpunkter mot de vestlige forhandleres standpunkter. Jeg må peke på den risiko en slik holdning innebærer for at det blir vanskeligere for de vestlige forhandlere å oppnå et tilfredsstillende resultat under forhandlingene. Det er dessverre ikke vanskelig å dokumentere hvorledes Arbeiderpartiet gang på gang har støttet sovjetiske standpunkter mot de vestlige forhandleres posisjoner. Jeg tror slik oppreden er uheldig for arbeidet med å nå frem til et forhandlingsresultat - av grunner som det ikke skulle

være behov for særlig inngående utdypning av. Jeg må advare mot en slik opptreden. Det forekommer meg ytterligere klart at dette ville bli enda langt farligere hvis slike forslag om støtte til sovjetiske standpunkter skulle få støtte fra et NATO-lands nasjonalforsamling.

Et kort innlegg gir ellers ikke anledning til å gå nærmere inn på andre sider av opposisjonens brudd med NATOs strategi for sikkerhet og gjensidig nedrustning.

La meg bare vise til at Arbeiderpartiets forslag om først å fryse fast supermaktens atomvåpenarsenaler på det nåværende nivå, vil bety en fastfrysing og indirekte godtakelse at den sovjetiske overmakt i Europa. Det er grunn til å understreke at dette forslag er ganske forskjellig fra den resolusjon som nylig ble vedtatt av Representanenes Hus i Washington. Den støtter krav om at slik fastfrysing skal komme i stand etter forhandlinger som sikrer likevekt og kontroll.

Jeg vil også vise til at Arbeiderpartiets forslag om at vestlig modernisering skal utsettes mens forhandlingne pågår, selv om forhandlingene trekker ut utover 1983, kan oppmuntre Sovjetunionen til å trekke forhandlingene i langdrag, og endog gi Sovjetunionen mulighet til å benytte ventetiden til å øke sine våpenlagre enda mer, uten at det kan treffes mottiltak i vest. Sovjet fortsetter jo stadig sin anskaffelse av nye raketter av den type som er rettet mot Vest-Europa.

Arbeiderpartiets forslag her idag er en del av et politisk fremstøt som rammer selve fundamentet for den strategi for forhandlinger mellom øst og vest som Arbeiderpartiet selv var med på å trekke opp da det hadde regjeringsansvar.

Når Regjeringen står fast på den strategi som NATO-landene er enige om, er det fordi denne strategi etter vårt skjønn er den eneste aktuelle mulighet til å utvirke den begrensning i atomstyrkene i øst og vest som er et mål av avgjørende viktighet.